

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl. a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Petru Maior”.

(1862—1912)

Societatea academică „Petru Maior” a tinerimei noastre universitare din Budapesta își serbează jubileul de 50 ani ai existenței sale.

Va fi o sărbătoare aleasă, la care, nu ne îndoim, va lua parte toată elita intelectualilor noștri, a căror amintiri din tinerețe sunt legate, în cea mai mare parte, de zilele petrecute în sânul acestei societăți literare.

Adunați din toate unghiurile țării, în vavilonul capitalei, cele două-trei sute de universitari români, se pierd fără urmă în marea străinilor. Aspectul orașului mare îi incurcă, răpindu-i în vârtoarea lui primejdioasă, la o vârstă, când caracterul nu e format încă pe deplin și ispitirile de tot soiul au o putere mai mare ca ori când.

Câți din tinerii noștri s'ar fi cufundat în aceste valuri, pierzându-se în tovarășii străine de aspirațiile bisericii și neamului nostru!

Căci, să nu se uite: numai o parte a tinerimii noastre isprăvește studiile gimnaziale în institute românești. Aceste, cum se știe, cresc pătura cea mai săracă a tinerilor noștri și astfel rămân în urma institutelor străine, cari subministrează cuantumul mai mare al universitarilor noștri.

Crescuți în școală străină, lipsiți de izvorul culturii naționale, acești tineri încearcă, foarte adese, cele dintâi emoții ale sentimentului național, chiar în cercul societăților literare de acest soi.

Aici se adună și se închiagă într'un mănunchiu organic tinerii noștri din Maramurăș, Bănat și alte părți, mai reslățite încă, împrietăindu-se cu ardelenii, cari sub ra-

portul național, sunt elementul cel mai destoinic și cel mai constient.

Păreții acestor încăperi modeste au o deosebită căldură, ocrotind, în marea aceea de streini graiul și literatura românească. Icoane de a bărbaților mari împodobesc salele, iar rafturile bibliotecii bine asortate oferă o lectură plăcută și înălțătoare tuturor, ales acelor tineri, cari n'au avut până aci ocazia de a lua în mână o carte românească, nici n'au fost introduși cu o vorbă măcar, în Pantheonul român. Cei cari cunoaștem literatura încă de pe băncile liceului, recitesc acum, cu îndoită sete paginile cunoscute, iar cei cari nu aveau nici ideie, că există și o literatură românească, se adapă cu zel tot mai stăruitor, la undele curate ale acestui izvor, care le va descoperi atâtea taine și atâtea frumuseți nevisate.

În sala de lectură jurnalele noastre oferă o lectură așa de interesantă. Fiecare trece cu mult interes peste coloanele de tipar, căutând se afle, ce e nou — „acasă”. Știrile se cetesc și se comentează; se pornesc discuții interesante, cu vervă și însuflețire tinerească.

Urmează apoi ședințele literare, în care tinerii își încearcă pentru întâia oră aripile într'un sbor mai îndrăzneț și original. Studii din domeniul științelor și al literaturii, dări de seamă, poezii și nuvele de începător, se cetesc cu sfilă și se comentează cu viu interes în acest cerc — și nu arare, numele începătorului nu rămâne numai în încăperea celor patru păreți, ci răsbate și în păturile largi ale publicului cetitor.

Aici se plămădește aluatul, aici se frământă ideile mari și generoase, cari agită sufletul tinerimii — speranța viitorului nostru.

Și anii trec; tinerii de ieri-altăieri s'au mestecat deja în valurile

vietii, eluptându-și situații respectabile; tot alte și alte generații se perândă acum în sinul societății literare, aceasta a doua Alma Mater a tinerimii noastre universitare. Ea îi primește cu dragoste de mamă, povățuind și generațiile de azi cu aceleași povețe minunate și înțelepte, cu cari a călăuzit și pe părinții lor, înainte cu o jumătate de veac.

*

Trimitem salutul nostru călduros societății iubilante, dorindu-i spor și hărnicie și pe viitor, și roade cât mai înbelșugate, — stând și pentru mai departe la locul ei de veghe, în sanctuarul științei și literaturii românești.

Am putea apreția, după vrednicie însemnătatea deosebită a acestei munci, ce decurge, fără mult șgomot, dar cu atât mai mult entuziasm, în cercul restrâns al tinerimii noastre, care se adună în acest cuibișor neprețuit, pentru a-și salva, în mijlocul atâtor elemente străine, cea mai scumpă podoabă a tineretii lor: dragostea pentru limba și literatura națională.

Și, în aceeași vreme, ne-am putea da seama, de imenzele pierderi, ce ar îndura neamul nostru, când n'am avea-o, și când tinerii noștri și-ar petrece timpul liber numai în cafenele și locale de distracție.

Căderea guvernului. În sfârșit guvernul presidat de dl Héderváry totuș a căzut. a trebuit să se retragă. Marți premierul s'a dus la Schönbrunn, unde a fost primit de Majestatea Sa, căruia i-a prezentat demisia întregului guvern. Audiența a ținut un ceas. Majestatea Sa a primit demisia guvernului. Héderváry întorcând la Budapesta va notifica Camerei abdicarea guvernului și va cere să-și amâne ședințele până la alecătirea noului guverna. Se crede, că fostul ministru Lukács va fi încredințat cu formarea unui nou minister.

Grele vremuri.

Oare când ne atăcară *credința*, azi ne atacă *limba*. Atuncia erau să ne facă calvini, să ne despărțască sufletește de mama Roma, azi să ne despărțască trupește dela leagănul originii noastre. Au dus băietii la azilele cu doice ungurești, să nu-și poată învăța limba, și cearcă, că nici în școală să nu ne mai putem cultiva limba. Ne-au dat afară teologii din seminar într'un mod neomenesc. În cap de noapte, numai și numai că au vorbit limba lor dulce și sfântă a bisericii.

Să zice că a sosit timpul desbinării în sinul acelei biserici, care toldeanna se roagă pentru unirea tuturor. A sosit ca, tăgăduindu-ne și lăpădându-ne de obiceiuri, datini, evlavie, pietate, zisul bisericesc și sf. liturgie rostită și celebrată în limba dulce românească a părinților, moșilor, străbunilor noștri, toate aceste părăsându-le —, să ne înstrăinăm, dismembrăm dela hierarchia credinții noastre românești, întărită și din partea sf. Scaun Pontifical Roman și de legile fundamentale a țării, sancționate de coroană.

Se vestește că înființarea episcopiei gr. cat. maghiare este fapt.

Atâta numai, că ea se face numai pentru acei credincioși gr. cat., cari fiind în contact cu maghiarii, și-au uitat limba maternă și doresc a trece la aceea episcopie. Iar pe acei gr. cat., cari își știu limba, ba limba maghiară de loc, sau numai foarte puțin o vorbesc — cari nu o știu — pentru ce-i silesc a trece la episcopie unguerească?

Spre limpezirea și ilustrarea operațiilor fără nume, altă cale nu-mi pot închipui, decât numai modul următor.

I. În acele parohii, unde credincioșii știu românește, ba limba maghiară de fel nu

o vorbesc, căci nu știu, și nu vreau a trece la episcopia maghiară una cu viața, să se iee un protocol de notarul public în două exemplare și iscalite totodată de mic și mare dela 10 ani în sus, bărbați și femei deopotrivă. Astfel un exemplar să-l trimiță prin o delegațiune de 10 la ordinariatul competent.

II. În acele parohii, unde credincioșii nu știu bine românește și nici la un caz cu toții nu vreau a trece la episcopie maghiară, să se iee protocol în două exemplare tot prin notarul public și iscalite acele de toți și toate spre înaintarea unui exemplar prin o delegație de 15 la ordinariatul competent.

III. În acele parohii, unde credincioșii și-au uitat limba de fel, și nu știu decât unguerește și totuși țin cu toată tăria sufletească la sf. lor lege și liturgie celebrată și rostită în limba românească și nu vreau a trece la episcopie maghiară, încă se iee protocol prin notarul public despre voința lor firmă în două exemplare și totodată iscalit de toți și toate spre spădirea unui exemplar prin o delegațiune la ordinariatul competent.

Iar noi fraților în Hristos să fim păstorul cel bun din sf. Evanghelie, care viața își pune pentru oile sale. Că nămitul vede lupul viind, lasă oile și fuge și lupul răpește și risipește oile.

V. Tămăș.

Nedumerire. „Unirea” nr. 33 a. c. a publicat un articol referitor la programele misiunilor, în care articol se criticau anumite rubrici nouă („Fie numele Domnului” la sfârșitul parastasului, doxologie după parastas, încunjurarea bisericii când se cântă După-cinarul mare), se desaproabă introducerea cântării „Ah Isuse”, și se spunea, că programul prea scurt al misiunilor din Pișcolț

e prea încărcat și întocmit cum te taie capul. Astfel de lucruri n'au drept de existență la biserică noastră și după-ce ele se repetă mai adese-ori, trebuie să-și ridice cineva glasul, căci așa nu e bine. Autorul articolului încearcă să arete cauzele cari pricinuesc astfel de lucruri, nu-i putea însă trece nici măcar prin gând, să atace pe părintele protopop Alexă Pop din Sanislău, pe care nici nu cunoaște, și cu care nu poate avea niciun fel de interes.

Autorul acestor nedumeriri e subsemnatul, care într'adevăr păstorește într'un oraș, al cărui nume nu împoartă. Nefiind lămurit de scrisul părintelui Pop din nr. 36 al „Unirei”, și nedorind se mă scobor la personalități, fac numai următoarele observații: Programul misiunilor populare nu e adus din Săsari, programul cel bine întocmit al misiunilor e cu mult mai bătrân decât părintele Pop. Ordinariatul D-sale nu e recunoscut ca autoritate competentă în chestiuni de știință, și nu i-a putut trăzni prin minte Ordinariatului să facă eritică programului „comitativ” al misiunilor. Aprobarea acestor misiuni dă voie să se țină, căci ori-ce misiuni sunt bune, deși unele au defecte. Am asistat și eu la misiuni, ținute de cei mai mari preoți misionari din Austro-Ungaria, și știu ceva din ele, am urmat chiar un curs de exerciții spirituale la Viena, și nu pot decât să mă bucur, când văd aceste lucruri și la noi, însă doresc, să fie cum se cade.

În ce privește cântarea „Ah Isuse”, al cărui text ar fi fost bine să-l fi publicat părintele Pop, să-l știm și noi muritorii din alte părți, dacă ea nu e luată din cărțile bisericești aprobate de comisiunea dela Blaj, care se ocupă cu reviziunea acestor cărți, nu e voie să se cânte ori citească nici într-o biserică românească unită. Conciliul provincial din 1872 (Titlu VI. cap. VI.) spune:

FOITA.

Mâne...

Sonet.

„Nu poți să știi înfricoșata oară
Când voi veni să judec Universul!...
Deci te re'ntoarce încă 'n asta sară
Și în spre Cer îți naltă dulce versul!...”

„Re'ntoarce-te cu dragoste curată
Cu care Eu te chem la mine 'n casă...
Și vei trăi în veci cu Scumpul Tată,
Care străin și singur nu te lasă!...”

— Da, da. Mă voi re'ntoarce!... O,
[stăpâne,
Dar numai azi mă lasă... Mai așteaptă..
Și atunci întreg voi fi al Tău ca mâne!

Zădarnic! —

Stânsa stea nu mai învie...
Și ca la noapte, știu... suna va oara...
...Și Iadul tot va fierbe 'n bucurie!...
Valer Bora.

Cea din urmă despărțire.

Și-a luat rămas bun dela toți. A sărutat mâna tatii, și mamei, a sărutat fratele și sora, apoi a plecat cătră ușe, să se așeze în trăsura care era să îl ducă la gară. Dela ușe mama îl chiamă înapoi, și iară îl sărută cu o dragoste, cum poate să sărute o mamă, care iubește cum a iubit maica aceea pe fiul său. Lacrimi s'au vărsat multe. curgeau ca un râuleț. Erau curate ca roua, calde ca dragostea de mamă și de fiu, amare ca și apa mării care trebuia să-i despărta...

Și ceasul despărțirii sosise, călătorii trebuiau să plece. Glasul mamei îi mai oprește Mai rămâi dragul meu; eu și așa voi muri și mai mult nu te voi vedea. Zilele mele sunt numărâte și nu știu când voi mai putea să vorbesc cu tine. Ca mamă am o ultimă cerere, să grijesti de soru-ta, care dacă va rămânea fără nici un sprijin, singură, să-i fi frate bun, și să nu-ți uiti de ea nici odată! Vorbele aceste au fost zise încet că-i era mare emoția. Vedea cu toții ce să petrece, toți plângeau cu h-hot, dar nu știau ce-i șoptește mama fiului său. —

Mamă nu te teme, mă voi mai întoarce eu, și te voi vedea sănătoasă, m'am mai reîntors eu încă de peste mări și iar îmi va ajuta Dumnezeu cel sfânt și îți voi putea săruta mâna.

Nu, dragul meu, mai mult nu! Eu voi muri și te voi pomeni, dar tu vei fi departe,

mă vor duce la groapă și tu nu vei ști, mă vor astupa și tu nu vei arunca țărână asupra coșciugului meu, ca să îmi fie țărână ușoară; și tu, pe care te am drag, nu te voi mai vedea!

De nou îți aduc aminte de ce ți-am zis, și Dumnezeu să te binecuvinte...

Nu-și mai putea reține lacrămile, nu mai putea vorbi și de pe coridorul casei din Șișești, un glas și el înecat în lacrimi dă porunca servitorului să mâne repede, ca să nu întârzie de tren. Și cocișul pornește încet, căci mama și fiul erau strânși în îmbrățișare de adio, și încă pentru totdeauna, așa spunea inima de mamă, care simtea că ea nu va mai avea să palpate lung timp în aceasta lume plină de oameni răi. Trăsura merge încet până la poartă, apoi mama rămâne ca încrămățată și să uită cum trăsura pleacă în sus spre dâmb, încă câteva secunde și dispăre în creștetul dâmbului. Mama stă în poartă se tot uită... nu vede pe nime și totuși nu se mișcă multă vreme. Așteaptă că oare nu se va reîntoarce trăsura, nu se va reîntoarce fiul său, ca să-l mai sărute odată, numai odată, dar înzădar!...

Trenul a plecat, și după o călătorie obositoare prin mai multe țări, fiul a ajuns la țărnița mării și de acolo s'a urcat pe vaporul care nu avea să se mai oprească decât după șase zile, ca să facă și mai departă departarea, și mai grea întâlnirea,

că numai cărțile edate de comisiunea numită spre acest scop pot să se folosească în toate bisericile provinciei mitropolitane.

Părintele protopop vorbește prea de sus, uitându-se cu un dispreț compatimitor la smerenia mea, și încearcă să mă tragă pe gheață cu „indulgențele plenare aplicabile și sufletelor din purgator”, dar nu reușește.

Orice lămurire trebuie să fie limpede, altfel nu e înțeleasă, decât cu greu, ori nu e citești bucurios, de aceea și în lămurirea părintelui Pop ar fi de dorit o limbă mai românească, ori cât ar fi fost de „bizară” critica mea, ar fi putut să lipsească din ea cuvintele respect, comitivat, statul aprobător al cunoștinței, somnuroase, durmit, vino pe alt ap, catedră (p. catedrală) ș. a.

Ca alții mulți, n'am iscălit nici eu articolul trecut. Pe acesta îl iscălesc, și termin.

Dr. Ioan Bălan.

Educație șovinistă. Compatrioții noștri maghiari cu ori ce prilej să întrec în a ne prezenta înaintea lumii ca pe adevărați barbari, gata de a săvârși cele mai îngrozitoare cruzimi. Scriitorii maghiari își vin de cinste să deschidă cartea anului patruzeci și opt și pe socoata valachului să iscodească câte și mai câte. Patruzeci și opt e calul de bătaie.

Fără de a lua în socotință vremea de reasmiră, care punând în mișcare mâsăle, face ravagii deopotrivă fie aceluia francez, german ori valah, ne aruncă de atâtea ori în ochii și ne pun în socoată sumedenii de neglijenți. Parcă Săcuii și ceilalți insurgenți unguri ar fi fost mai buni. Doar în revoluții nu se cruță nimenea. Și oare se putea, ca valahul iobag de veacuri, și neludreptățit ca vai de el, să nu se turbure și el ca toată lumea. Francezii culți câte n'au făcut în

1789, 1838—1848 și totuși nime nu-i apostrofează de barbari. — Numai valahul e fără seamăn, — numai el e îndobitocit. În urmărire e vrednic de ură și disprețul nobilului maghiar, e vrednic ca tinerimea maghiară încă de pe băncile școlii să-l cunoască timbrat cu pecetea rușinei, ca pe un neam brutal, ineult, nepatriot.

Atari deducții ni-să impun cetind Nrii 15—16 a revistei latinești „Juventus”, ce apare în Budapesta sub îngrijirea profesorului Dr. Stefan Székely și cu conlucrarea altor profesori.

Foaia aceasta e scrisă în latinește, și scopul ei de căpetenie ar fi să împrietenească tinerimea studioasă cu această limbă, — publicând chestii ușoare într'un stil nepretențios.

Răsfoind prin dânsa la rubrica foiletonului îmi strage atenție titlul sugestiv „Puer martyr”. Băiatul martir, scrisă de Rákosi Victor și tradusă în latinește de un anumit... il.

O citește până în sfârșit. — Când colo de ce e vorba. — Pe când petrecea dl Rákosi prin Ardeal, fiind de față la o adunare valahă, vede un țaran părțit de soare cu o tăietură ca de sabie pe față. — Advocatul care-l însoțea observându-i curiozitatea îi spune, că acest valah a moștenit aceea tăietură dela tatăl său, care în 49 cu prilejul asediului unui oraș maghiar, — sub conducerea unui oficer austriac — a măcelărit cu coasa dimpreună cu alți valahi pe un băiat ungur de treisprezece ani, contra poruncii date. — Comandantul luând de veste la plesnit în față cu o biciușcă, care la însemnat pentru voce.

Cam acesta e firul roșu al narațiunii celebrului Rákosi. — Valahii, resvrătitori, aliați cu austriacii, impresoară un oraș ungureac, prind pe un tată și pe băiatul său și

ti măcelăresc. Scurt și cuprinzător: valahul ardelean e dușman neimpăcat al maghiarului. Prin urmărire vitează tinerime maghiară să nu te uiti la valah, fiindcă e spurcat și barbar.

Cam acesta poate fi rostul narațiunii lui Rákosi tradusă și publicată în foia tinerimei „Juventus”. Iată resoane pedagogice la guvernării noastre. În felul asta se pregătesc tinerele generații maghiare, astfel se înveșimează spiritul public încă de pe băncile școlii. Nu ajung ponegririle scrise în ungurește aproape zilnic, se mai traduc și în latinește. Cui bono?

Roadele unei atari educații le vedem și simțim zilnic.

Oare când vor observa educatorii maghiari, că duhul, ce-l imbibă în sufletele tinere duce la ruină mai curând ori mai târziu întreagă țara? — Am scris pentruca să se știe.

Delapiatră.

Corespondințe.

Cronici Bucureștene.

De sărbători sunt cele mai multe surprinderi. La Crăciunul anului 1910 s'a retras dela putere partidul liberal și președintele consiliului de ministri a trecut dela d. I. I. C. Brăteanu la d. P. P. Carp. Trei zile nu apar gazetele la Crăciun și la Paști, și astfel când îți vine jurnala a treia zi, s'au adunat multe, știri noi și multe însemnate, căci de sărbători e obiceiul să se facă cadouri și la oamenii mari, cei mici fac numai cinste cu câte un păhărel.

Legea tramvaiului comunal e cauza luptei inversunate dintre guvern și opoziția

și mai adevărată prorocia mamei cu inima plină de durere.

Au trecut câteva luni, mama e bolnavă pe pat, și des pomenește pe fiul său, dar acela nu o aude, căci este departe, și numai inima îi spune, că el are să piardă pe cel mai bun și scump odor ce are în viață, că nu peste mult se vor închide ochii aceia cari îl petreceau cu dragoste, că inima aceia care îl iubea așa de tare, nu va mai palpa mult.

Mai sunt câteva zile încă lăsate sărmanului suflet chinuit, ca să petreacă în lumea aceasta, pomenirea fiului e tot mai deasă, icoana lui apare des, dar numai icoana... Toți sunt în jurul patului, se roagă încet, și abia își mai pot reținea lacrimile. Ochii mamei să împăinginează, respirul e tot mai rar și greu, binecuvântarea s'a dat peste toți chiar și fiului din depărtare, apoi, în pace, se închid ochii și un răsufu greu dă de știre că toate s'au sfârșit..

A plecat sufletul la ceriu, să aibă pa-

cea și odihna care nu-i-a fost dat să o aibă în aceasta lume.

Suferințe și umilire în viață, suferință în moarte, asta i-a fost partea! De multe ori invidiată de mulți cari nu știau durerea și năcazul ce tainic și cu paciință eroică le suportă.

A murit... a fost petrecută la groapă... a fost astupată... și fiulei nu a putut vărsa nici o lacrimă pe coșciugul ce conținea ce a avut el mai scump în viață, și el n'a putut să arunce țărâna în mormânt, să-i dorească ca ea să îi fie mai ușoară și memoria binecuvântată.

Numai altarul sfânt înaintea căruia fiul său slujește a fost udat de lacrimi, și poporul credincios de față, mișcat și el, plânge și varsă lacrimi, și cere dela Dumnezeu să-i fie iertat sufletul și să fie în veci pomenirea Ei!

Instrăinatul.

Clopotul și clopoștii.

(Fabulă).

Din clopotnița de scânduri, afumată,
Clopoștii ciripeau odată

Cătră-un clopot, care sta 'n țărână,
Alături de-o biserică bătrână!

— Deși mai mici noi știm cânta la
[soare!

Și ce ție cu mărimea frățioare,
Când te trezești de-odată surd și
[mut!

— Colegi, răspunse clopotul ironic,
Să mulțumiți părintelui canonic,
Că ma'ngropat cu gura 'n lut!

C. Seche.

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(48) 6-44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

aliată. Liberalii și conservatorii democrați susțin, că modificările adusei legi din 1909 sunt anticonstituționale, pe când conservatorii susțin că au fost datori să aducă legii acele modificări, căci legea de mai înainte păgubea comuna. Cei-ce au luptat mai mult pentru modificarea legii, au fost ministrii *Carp, Marghiloman și Nicu Filipescu*. Ei erau spini în ochii opoziției. Pentru-ca să nu se poarte lupta pe motive personale, aceștia trei s'au retras și împreună cu dânsii d. *Delavrancea*. Locul d-lor l'a ocupat d. *Arion* la interne, fiind interimal și la culte, *Ermil Pangrați* rectorul universității din București, luând lucrările publice, iar generalul *Argentoianu* trecând la războiu, d. *Maiorescu* a luat și președința consiliului de ministri. Guvernul astfel alcătuit va continua politica vechiului guvern, cercând să impace lucrurile în chestia tramvaiului. D. *Arion* trece dela culte la interne, căci mulți cred, că acela, care a fost în stare să aducă pace în biserică, va aduce împăcare și în starea turburată de astăzi.

Imprejurarea, că în lista noului guvern nu ocură d. *Take Ionescu*, face pe mulți se creadă, că e eschisă ori-ce împăcare între D-sa și partidul conservator; sunt însă alții, cari cred că de aceea e d. *Arion* interimal la culte, pentru-ca să cedeze acest portofoliu d-lui *Take Ionescu*. Intrunirea dela 1 Aprilie, în care D-sa a asigurat poziția, că nici-când nu a fost o opoziție așa de bine și sincer înjghebată, nu prea e în stare să lase presupuneri atât de optimiste.

Duminecă la întâiu Aprilie orele 12 noaptea a încetat din viață unul dintre cei mai talentați și mai mult iubiți artiști: *Petre Liciu* societar al Teatrului național din București. Talentul lui e cunoscut nu numai Bucureștenilor, *Liciu* a umblat și a debutat și prin orașele din provincie, a trecut chiar granița în Bucovina și Transilvania și a jucat chiar și la Blaj. Suflet curat românesc, încântat de poporul său, și adânc mâhnit de purtarea dușmanilor noștri, *Liciu* era un infocat naționalist, membru marcant al grupării naționaliste democratice, și un aprig luptător al Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor. Anul trecut își pusese candidatura pentru cameră în București, dar de abia a obținut vre-o 200 de voturi.

Liciu nu s'a cruțat. Bolnav fiind de rinichi, nu s'a retras de pe scenă, până când l'a biruit boala. Internat în sanatoriu, a fost supus la două operațiuni foarte grele. Operațiunea de a doua i-a fost fatală, și nimeni nu mai avea nădejde în reînălțarea acestui om așa de scump. Având la patul de moarte pe dl *Iorga*, prietinel său de principii, pe tatăl său și alte rude, *Liciu* și-a dat obștescul sfârșit, fiind abia de 41 ani, om în plină putere. Cine l'a văzut pe *Liciu* înainte de ce ar fi intrat în sanatoriu, nu s'ar fi putut gândi la așa ceva.

Un vânt strâșnic bate în toată țara, și un timp rece e acum, înfățișându-se ca suntem în zilele babelor. Primăvara începe așa de frumos, grădinile erau în toată podoaba, așa încât fost-am unii, cari ne temeam, că e deja aici vara cu năduful ei nesuferit. Și ce să vezi? O glumă proastă de tot, potrivită de întâiu Aprilie. În noaptea acestei zile începe să ningă și să ploaie, și

dimineța un fin lăptos de zăpadă se putea vedea pe acoperișele caselor și pe iarba. Zăpada n'a ținut mult, la orele 8 dimineța era deja topită.

Delatetu.

Conzistor plenar în Lugoj.

Dela corespondentul nostru.

Ziua primă.

Ilustritatea Sa Dr. *Vasile Hossu* înainte de a se despărți de dieceza Lugojului, a ținut să mai adune încă odată la sine pe fii săi iubiți la o ultimă și de mare importanță consfătuire. Astfel a convocat pe zilele 15 și 16 Aprilie un conzistor plenar, invitând la acela nu numai pe toți protopopii și asesorii consistoriali ei și din fiecare district protopopesc câte un preot ca reprezentant al clerului, apoi ca reprezentant al Cassei centrale pe *Valer*, *Giurgiu comptabil*, al Mănăstirii *Prislopului* pe *P. Cuv.* Sa *Leo Manu ieromouah* și afară de aceștia pe preoții Dr. *Nicolae Brânzeu* din *Vulcan* și Dr. *Romul Mioc* din *Petroșeni*. Precum vedem conzistorul acesta are chipul unui sinod diecezan și numai pentru aceea nu i-se dă acest nume, pentru-că sinodul diecezan e împreunat cu anumite formalități, cari în acest caz au fost îngreunătoare.

Astfel s'a adunat pe ziua de 15 Aprilie dimineța la 9 ore așa zicând elita diecezei de Lugoj. Pentru aceasta și preoțimea întreagă a contribuit la cumpărarea unui obiect de suvenirie iubitului arhieru: o cruce de aur cu lant, pe care înainte de începerea sinodului, în mijlocul unei neînchipuite emoții răci abia câteva cuvinte s'au auzit, dar toți erau cu lacrimi în ochi, — a predat-o pâr. canonic, protopop al Lugojului *George Popoviciu*.

Punct la 9 ore deschide Conzistorul P. S. Arhieru. Prin o vorbire scurtă espune scopul convocării acestui conzistor, menit a servi și pentru Sinodul diecezan, a cărui convocare de mult se aștepta. Ca obiect principal al conzistorului espune problemele diecezei, a căror rezolvare nu mai suferă amânare: *statutele fondului de ajutorare a fondului preoților deficienți și a celui. viduo orfanal, apoi statutele unor reuniuni pentru scopurile spirituale ale diecezei.*

E de observat, că și în vorbirea de deschidere, cât și totdeauna în toate locurile, unde P. S. Sa amintește despărțirea de la dieceza, îl cuprinde emoția cu lacrimi.

Vorbirei de deschidere a Il. Sale răspunde P. On. Dr. *V. Ferent* vicarul *Hațegului* mulțumind Il. Sale pentru bunăvoința părintească și rugându-l să ne țină și pe viitor în bună amintire.

După aceea se alege de notar, pe lângă notarul consistorial Dr. *Hossu* și Dr. *Mioc*, iar de secretar Dr. *Nic. Brânzeu*, se constată și se scuză câteva absențe.

Înainte de intrare în program Episcopul raportează, că Ven. Capitlu a primit fundațiunea sa pentru fondul subsidiar diecezan; apoi citește scrisoarea credinciosului *Vasile Leza* din *Ticvanul mare*, prin care acela face o fundație de 30 mii coroane pentru o școală industrială gr.-cat. în *Ticvanul mare*. Scrisoarea stârnete o însuflețire deosebită, d. *Leza*, care e de față, e viu aclamat, iar *Eppul* îi mulțumește călduros.

(Va urma.)

Reviste.

România. Marele ziar vienez „*Neue Freie Presse*“, publică un lung și remarcabil articol, în care se apreciază importanța noului guvern al țării. Face elogiul dlor *Carp* și *Maiorescu*, cari sunt două puternice personalități politice și cari au lucrat mult pentru consolidarea României. În ce privește politica externă, de multă vreme e aceeaș, prin ce România s'a avântat la o mare importanță în concertul european. Țara are lipsă de liniște, pentru-că războiul italo-turc, care încă nu e terminat, poate să atragă ales pe Bulgari în vârtejul luptei, căci e cunoscut, cât de agitate sunt spiritele în Bulgaria.

† Petre Liciu.

Corespondentul nostru din București, ni-a avizat telegrafic de moartea marelui artist *Petre Liciu*. El știa cât de mult iubeam noi pe acest simpatic și talentat societar al Teatrului Național din București, care vara trecută, deși bolnav încă de pe atunci, a ținut să ajute și el cu neîntrecutul său talent la succesul serbărilor pentru jubileul Asociațiunii noastre. Și personal, scriitorul acestor șire, își aduce cu multă plăcere aminte, cum fericitul *Petre Liciu* a fost gata să vie la Blaj, deși — spunea el — ce să fac eu acolo? nu sunt pregătit cu nimica. Cu toate acestea a venit și toți cei ce l'au ascultat și l'au văzut, n'au avut destule cuvinte să admire talentul lui de artist.

Născut la 1871, *Liciu* a terminat cursurile liceale la Iași. A absolvit Conservatorul dela București cu distincțiune. S'a înscris apoi la drept, dar obținând un stipendiu dela stat, a mers la Paris unde a stat 4 ani. Reîntors în țară intră la Teatrul Național unde se începe seria succeselor sale pe scena română. În timpul vacanțelor a insistat nu numai orașele din provincie ale României, ci a trecut și în Bucovina și Transilvania, unde a lăsat amintiri neuitate.

Dar *Liciu* n'a fost numai un artist de talent, care jura cu aceeași ușurință pe comical ca și pe tragicul, el a mai fost și un naționalist înflăcărat, iar în ceasurile libere se gândia cu multă însuflețire

la soartea Românilor de pretutindenea. El a fost un însemnat membru nu numai al partidului naționalist de sub conducerea dlui Iorga, ci și un ligist de mare forță, fiind viceprezidentul secției București.

Inmormântarea lui Liciu s'a făcut azi Miercuri. Români de pretutindenea, pe unde a străbătut faima lui, au ținut să-și exprime regretul pentru trecerea lui din această viață. Români din Blaj și-au exprimat condolențele lor dlui Bacalbașa, director al Teatrului Național. Acum când el dispăre dintre noi, simțim alături cu toți Români de pretutindenea marele gol, ce lasă în urmă și regretăm foarte mult că un așa talentat și cinstit bărbat ne părăsește așa de curând.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii!

Noutăți.

La fondul orfanilor și văduvelor de meserieși administrat de „Societatea meserieșilor români din Blaj”, au intrat următoarele contribuiri: dl Octavian Macelar — librar în Blaj din prilejul logodnei ficei sale Mărioara cu dl Ioan Băcău ascultător în teologie, 5 cor., Victor și Eugenia Tordoșan, Siciu 1 cor. —

La fondul casei împreunate cu hală de vânzare a „Societății meserieșilor români din Blaj”, au contribuit: Dr. Iacob Radu, canonic Lugoj 10 cor. Ioan Vișa, notar Geogel Dr. Ioan Selăgean, medic Băimare câte 3 cor., Dr. Victor Bujor prof. de teol. Gherla, Nicolae Aron, cancel. metrop. Blaj, câte 2 cor. Dr. Alexandru Fedor, medic Albajulia, Dr. Ioan Pop, adv. Albajulia, Victor și Eugenia Tordoșan, Sibiu, Mihail Iltu, Arad prețul broșurei „Impresii” de Dr. Niculescu — câte 1 cor.; N. Licareți, sublocotenent — Sibiu 50 hani. —

O faptă vrednică de laudă. Tinerii meserieși români din Blaj din prilejul morții colegului lor Ioan Oltean păpușar, au inițiat o colecție cu care au adunat cor. 45.40. din care pentru cunună au dat cor. 17, 19 cor. pentru trugerea clopotelor, iar restul de cor. 9.40 l-au dăruit la *fondul orfanilor și văduvelor de meserieși*. Iată numele celor, cari au contribuit: Stefan Puia, Gedeon Tulea, Petru Betond, Adrian Nyergeș, Romulus Blaga, Iuliu Beta, Emil Rozor, Ioan Raica, I. Blaga, Sever Pop, G. Prună, Dumitru Mărtin, O. Mureșan, Teodor Lup Moldovan, Ioan Martin, Iosif Luca, Ilie Mircea, Ambruș Ceortea, Vintilă, Stefan Nyerges, Popa, Iosif Gal, Iosif Martin, T. Novac, Ioan Borza, Ioan Frațilă, Emil Băcilă, Marele Aiesandru, Ioan Veres, Stefan Șarlea, Nicolae Brumar, N. Baciu, E. Nicola, Oltean, S. Maerean, I. Domșa, Nicolae Murza, Simion Beran, Ioan Bărbat câte 1 cor.; Ioan Spăriea 1.20; Morariu 50 fil.; N. N. 20 fil.; E. Sâmbotean, I. Puscaș câte 40 fil.; N. N. 30; Ioan Popp 60 fil. Remarcăm cu plăcere aceasta pornire nobilă a tinerilor meserieși

a veni în ajutorul celui lipsit și a jertfi pentru binele obștesc este una dintre cele mai creștinești virtuți.

Nenorocire în biserică. Din Newyork se anunță: În Hartington credincioșii catolici s'au fost adunat Luni în biserică nouă, nu pe deplin gata, în număr așa de mare, că padimentul s'a rupt îndată și aproape 300 de oameni s'au prăbușit în adâncime. Până la amiazi au scos 2 morți și 50 răniți. Pe cești din urmă i-au dus la spital, e frica că foarte mulți oameni se vor fi pierdut acolo. Când a căzut padimentul pereții s'au zgnduit așa de tare de s'au prăbușit și ei asupra nenorociților oameni. Cu câteva minute înainte numai au sosit înaintea bisericii cinsprezece preoți și chiar când unul din ei a început se orbească s'a întâmplat nenorocirea. Împrejurimea bisericii are aspectul ca după o bătăie. Se dau ajutoare din toate părțile.

Logodnă. Dșoara *Mărioara Macelar* și dl *Ioan Băcău*, teolog, logodiți.

Felicitările noastre!

Ger și viscol. Din toate părțile se vestește, că atmosfera s'a răcit foarte mult și că aproape pretutindenea a nins. În Germania ninge pe munți în continuu și mereu e viscol. La noi în Ungaria de asemenea se anunță ger și viscol. Pagubele pricinuite sunt foarte mari.

Aviațiunea. Cutezanța și încrederea ce o au aviatorii în aparatele lor în timpul din urmă în proporții din ce în ce mai mari. Așa de pildă aviatorul Beckmann acum proiectează trecerea peste Oceanul Atlantic. Punctul de plecare după cum se anunță din Köln va fi Cap Dacostan din vestul Spaniei. Drumul până la țărml american după calculațiunile lui e de 4600 Km. și îl va percurge în 37 oare, făcând o singură etapă în izulele Azore.

Din Paris se anunță. Ieri înainte de amiază a zburat o femeie în jurul canalului La Man he cu un aeroplan sistem Bleriot. Femeia se numește Miss Quilby și e din America. A pornit dimineața din Dover la orele 5 și 25 minute și la 6 ore 30 minute a ajuns în Franca lângă Cap Gris. Zborul peste tot a fost la 200 metri înălțime.

Contra tuberculozei. Zilele acestea s'a deschis în Capitoliul din Roma al șeptelea congres contra tuberculozei. Au luat parte la inaugurare suveranii Italiei, ministrii și numeroase personalități politice și literare.

Ciocnirea unui mare vapor cu un munte de gheață. În 10 April a pornit pe drumul dintăiu din Southampton spre Newyork cel mai mare vapor pentru transportul de persoane a societății White Star Line cu numele *Titanic*, greu de 45 mii de tone. Pe el se aflau 1385 pasageri, dintre cari 300 femei și copii. Era Duminică noaptea și ajunseră deja aproape de țintă, de țărml ostic al Americii de Nord, în apropierea insulei Foundlanda nouă, când dintrodată s'a izbit de un munte de gheață și spărgându-se a început a se îngreuna. La aceasta pasagerii s'au trezit spăriați și văzându se primejdiiți au început a-și frânge mâinile, a plânge și s'a făcut sgomot și strigăt mare. La moment s'a pus în funcțiune telegraful fără fir și au căpătat răspuns dela vaporul *Olimpic* soțul *Titanic*-ului, au telegrafat apoi la vaporul *Carpatia* la Virginia, ca să le vină în ajutor. Indată acelea au

ajuns și pasagerii au fost duși la loc sigur în portul Halifax. Tot aici au tras și vaporul *Titanic*. Din norocire jertfe n'au fost. Se spune că vaporul „*Titanic*” a costat 58 milioane.

Biblioteca Academiei Române. În luna Martie 1912 s'au consultat 2186 volume și broșuri tipărite de câtră 904 cetitori; 259 manuscripte, 69 documente, 21 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 128 cetitori.

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 460 volume și broșuri, 205 numere de reviste române, 178 reviste străine, atlase și hărți, — stampe și portrete, 3 volume manuscripte, 76 documente, — fotografii, 1 album, 1699 foi volante, — note muzicale.

Biblioteca a deschis în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscripte și documente dela 8 la 12 și dela 2 la 6. *Hodos*, bibliotecar.

Iarăși o dovadă de omenie ungurească. Suntem nevoiți din nou să dăm cetitorilor noștri o știre tristă, care iarăși este o dovadă de o sălbătăcie turanică, nevindecabilă, a poporului unguresc. Se anunță din Bistrița, că înainte de sf. sărbători a Paștilor vre-o douăzeci de feciori, soldați acolo, fiind concediați au voit să meargă acasă. Ajung în gară, își scot toți bilet pentru clasa III., iar când se dă signalul de urcare ei voesc să urce vagoanele clasei a treia. Dar hop! În prag se ivește un conductor cu mustețele răsucite, cu ochii încruntați, și răcnind cu o sălbătăcie aziatică, arată soldaților vagoanele pentru vite. Aceștia se împotrivesc, dar el nu se mișcă din ușe, nu voește să-l lase acolo și pace! Trenul pornește iar soldații rămân în gară cu inima strinsă de zgârcjurile amarului. Nu se știe însă cum unul din ei se strecură în vagon. Trenul mergea cu o viteză destul de mare, când dând conductorul cu ochii de el se repezi sălbătec la el, îl înfășcă de guler și cât ai clipi soldatul zbură afara pe ușa cupeului, pe pietrele ascuțite. Noroc însă, că n'a ajuns în roatele trenului! Și trenul s'a dus mai departe și cu el călăuzul cu mulțămirea în suflet...

Inchipuiți-vă oameni buni și-apoi judecați! Dar nu-i aceasta cea dintăiu!.. Nu de mult v'am mai fost povestit de una; acolo pe un român l'au străpuns cu baioneta. Ce sălbătăcie! Ce ură neîmpăcată!.. Dovadă de umanitate și dovadă și de... *cultură*!”

LUNA BIOSCOP își continuă reprezentațiunile sale cinematografice. — *Azi va fi un program foarte variat și frumos.*

Cunoscuta poetă și scriitoare *Paul Maria Lacroma*, respective signora *Maria Egger-Schmitzhansen*, într'o epistolă adresată apotecarului *Eugen V. Feller* se declară în următorul chip: »Trebuie să-ți mărturisesc, ce efect infinit de bun a avut asupra neuralgiei mele de obraz Fluidul-Elsa al lui Feller, ce l-am primit dela baroneasa *Freytagh*. Primește deci mulțumita mea cea mai ferbinte din mulțimea nenumărată a omenimei, ce e datoare cu recunoștință șcl...»

Multe mii de declarațiuni de felul acesta din toate stratele sociali, justifică pe deplin grandiosul efect vindecător al leacului de casă, din care 12 sticle mici, 6 duple, sau 2 speciali, trimite franco pentru prețul de 5 cor. apotecarul *Eugen V. Feller* din Stubicza, Centrale Nr. 122 (Comit. Zăgrăb).

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Dela Bistriță.

(Continuare).

Alaiul pătrecu pe Vodă până la Curtea domnească, de unde-și luară rămas bun dela Măria Sa. Numai jupânul Ioan Despot trase în ograda Curții domnești, având o înfătoșare posomorită ca negura toamnei. Avea pe semne, de vorbit câteva vorbe cu Măria Sa, în patru ochi.

— Ce mai veste, cneoane Iancule, — întrebă Radu cu voie bună pe Despot.

— Ce mai veste? Eu aveam de gând să te poftesc Măria Ta, la noi la masă mare.

— Dar ști, că nu mă prea trage inima, zău așa, cneoane Iancule, ba nici poftă de mâncat nu am!...

— Ba să vii Măria Ta, fiind-că am de vorbit ceva cu d-ta, mai ales că nu peste multă vreme părăsesc Curtea de Argeș. Știi, nene Radule, că a dat pacostea și peste mine și am fost ales Despot al Sârbilor și de aceea am strâns azi pe boeri, să le închia masă mare pentru cea din urmă dată.

— Apoi dacă-i așa, haidem să mergem, — sfiți Radu hotărât.

Vodă se sui în rădvanul Despotului.

La curtea lui Radu dădu binetele mai întâi cu jupâneasa Florica, soția lui Chir Ion, apoi cu boierii de față, luându-i de-a rândul.

Masa mare se începu ca de obicei după ce Sfântia Sa, Părintele Metropolit Maxim, glăsui rugăciunea. Feliurile mâncărilor alese perândau una după alta. În răstimpul prânzului usedemicerul Șendrea ivosi cuvinte de cinste în sănătatea lui Chir Ion Despotul, aducându-i primoașe fierbinți, că a primit sarcina, vrednică de toată lauda, să fie Țarul Sârbilor.

După el cuvântă puternic și răpitor de frumos spătarul Pîntilie, vărul Măriei Sale, zicând între altele, că e mare cinste pentru neamul românesc, ca Țarul Sârbilor să fie un Voevod de obârșie românească. Vorbi la urmă și armașul Pătrașcu și visterntul Șoituzu cuvinte înțelepte, pline de îndemn spre bună cârmuire. La urmă de tot, se sculă și Radu și ținând paharul în mână, grăi impunător;

„Ziua de azi, boerilor, e pentru noi toți o zi de bucurie obștească, o zi de mărire și fală. Să ne bucurăm de aceia cu toții întru Domnul, că cel de sus ales-a de cârmaciul al norodului sârbesc pe acest bărbat destoinic, iubitor de popor și râvnic pentru întinderea împărăției cerești. Eu din partea-mi, îți dau cuvântul, luminat crai, că fiind vecini, vom trăi și mai departe în pace, precum trăirăm și până de față! Cred, că în vreme de cumpănă grea și de răstribite ne vom da unul altuia mână de ajutor frătesc! Nu uita totuș, acolo printre străini, că ești fiul neamului românesc, de aceea să te silești a ținea poporul ție încredințat în strânse legături cu noi românii. Azi însă, când ne închinăm masă mare înainte de a ne părăsi, eu, în fruntea întregului popor, în fruntea Țării mele și a cinstitei noastre boerimi îți doresc multe și frumoase zile, pline de bine-

cuvântare cerească, norocoasă și fericită cârmă!

De aceea ridic acum acest pahar în sănătatea noului Țar al Sârbilor, urându-i din sufletul întreg mulți ani fericiți. Deci să trăești, Chir Ioane, la mulți ani!

— La mulți ani, la mulți ani! — strigau boerii, plini de bucurie, după Vodă, ciocnind paliciurile de vin cu noul Țar al Sârbilor. Alăutele înfrățite de cobze începeau să asurzească pe meseni cu îngânările lor dezmerdătoare. Fetele boerilor păreau îmbujurate de țaria vinului șiret. Cu toți vorbeau acum în voce, cu limba deslegată. Unii din ei se imprăștiară, câțiva cuconi jucau bătuta ori corăbiașca într-o odaie a Despotului, alții se îndemneau mereu ulcica. În ograda țigănașii și cu dancii latindeau o horă, cât era ograda de mare, alții țipau și se huițiau pe năvalul ierbii verzi.

Numai jupânul Ioan Despot se retrase cu Măria Sa în altă odaie, unde stăteau de vorbă în patru ochi.

— Vrea să zică, s'au dus fetele doamnei Despina? — întrebă Radu pe Despot, șezând unul în fața altuia pe niște jețuri scumpe, lucrate în lemn de abanos.

— Da, Măria Ta, s'au dus azi dedimineață. Ruxanda m'a împovărat să mă mai închin de sănătate Măriei Tale, pe când Stana m'a însărcinat să-ți spun câteva vorbe pline de dureros adevăr pentru Măria Ta.

— Ce adevăr dureros? — întrebă Radu cu mirare, dând firește din umeri.

— Vezi Măria Ta, eu aduc numai cuvintele ei, pe cari mi le-a lăsat să ti-le spun după plecarea ei:

„Și d-ta ești de vină, jupâne Ioane, că ai lăsat pe Ilinca să cutreere noaptea cu Ruxanda curțile boerești... Dar să-i zici lui Vodă, să nu pună ochii pe soră-mea, că zădarnică-i pețirea Măriei Sale. Să știe Vodă bine, că Ruxanda e logodită cu Ștefănița și de aceea Măriei Sale nu i-ar șede deloc frumos, să strice logodna soră-mea. Aceasta mi-a fost pricina, că am oprit Ruxandei, de a-și da ochii cu Vodă, fiind-că sora-mea, fiind cu mintea necoaptă, încă copilă, ar putea fi ușor amăgită de prieteșugul vicelan al Măriei Sale și... și ușor, fără multă răzgândire, și-ar da mâna și lui Radu“.

— Fără glumă, așa ți-a zis Stana? — întrebă Radu, rămas ca trăsănit la noua și neașteptată veste.

— Apoi știu că nu glumesc. Acestea sunt cuvintele ei, și vezi Măria Ta, ea a și trimis ștabela la domnul Moldovei, pe dragomanul Iordache Pandelea, să-l înștiințeze despre toate aceste.

Radu, la destăinuirea cuvintelor din urmă tresări amărît ca din niște visuri pline de-o tristă presimțire. Ochii îi se întunecară, iar pe sufletu-i cuprins de înduioșare, se lăsă o jale neagră și pustie.

Fericirea vieții sale, pe care o visa ziua și noaptea, și-o văzu zădărnicită într-o clipă. Părea, că vrea să mai întrebe ceva pe Despot, dar numai chinul care-i răscolea pacea sufletului, îi oprea cuvintele să iasă din gură.

După o clipă de vreme, în care Despotul își domoli viforul tusei, își luă din nou cuvântul, povestind iarăși cu gura Stanei:

— „Și apoi să știe bine Măria Sa, că Ștefăniță, când va auzi despre urzările lui Radu, nu numai că se va aprinde foc de mânie pe Craiul Țării românești, ba fi-va

chiar gata să se războiască — numai de dragul Ruxandei.

— De aceasta nu mi-e teamă, — grăi scurt Vodă, făcând un semn cu mâna prin aier, dând de înțeles, că mult nu-i pasă de război cu Moldova.

— Atunci cum te hotărești, Măria Ta? Ești gata de-a te război pentru mâna domniței Ruxanda Basarab?

— La aceasta am se mă mai gândesc — și am să cer sfatul boerilor noștri. Numai păcat, că n'am știut până acum, că Ruxanda-i logodită cu Ștefănița, căci nu i-ași fi pețit mâna. De ce să stric fericirea bietei jupănițe?

— Intr'adevăr i-ai pețit mâna, Măria Ta?

— D'apoi cum nu — și pe loc mi-a dat-o. Deloc nu mi-a pomenit despre logodna ei cu Ștefănița, și în degetul ei n'am zărit inelul de logodnă. Eu unul susțin, că dacă jupănița intr'adevăr ar fi fost pețită de Domnul Moldovei și și-ar fi dat mâna, atunci ea mi-ar fi spus un cuvânt despre toate aceste. Atât de proastă nu-i ea, mării Doamna, să-și dea mâna unor domnitori. Vezi, ori-cum o fi, acum sunt în incurcă, jupâne Despoate.

— Tot așa cred și eu, că Ruxanda a trebuit să-ți pomenescă despre logodna ei și atunci nu și-ar fi putut da mâna altui logodnic.

— Apoi se înțelege că așa-i! Dar mie unuia nu-mi vine a crede Stanei, că ea-i e fată prefăcută, e valpoaică cu două fețe. Aceasta-i numai o scornitură de a ei!

— Se poate și asta, — mântui Despotul, sculându-se de pe jeț.

— Păcat că a plecat și fata d-tale cu ele, Ilinca, căci poate ea ar ști despre treaba asta!...

— Vom întreba-o, când se va întoarce, — grăi Despotul eșind din odaie. În urma lui eși și Vodă afară, în balconul curții cu stâlpi de piatră, înfășorați cu flori de mazărică și buna-dimineață. Radu privea la țigăncușele oacheșe cari se tăvăleau pe tăpșanul ierbii cu danci glumeți.

O seamă din boieri părăsise curtea lui Chir Ion, o alta bea căfea turcească în odaia mare ori mai dezmerdau ulcica de vin vechiu.

Soarele asfințise de mult. Cele din urmă raze, pline de vraja amurgului, auriau coroanele coclaurilor, pierduți în zareaneguroasă a inserării. Nămeți albi de nourii păreau pătați de sânge, pe dalba orizontului, ori aprinși de vâpaia apusului de soare. Dedearte, pe undele vântului veneau îngânările talangelor oilor dela stâne, sunând lin, melancolic. Pe când zările zilei se îngânau cu umbrele nopții, de peste vârfuri de brad se urca luna plină în feeria întinderilor albastre. Ca o regină, atotstăpânitoare, tainic mijind, din adâncimea văzduhului sineliu, cernea rouă de raze peste firea cufundată în vis de aur. Mărgăritarele luminoase, presurate pe pânza zărilor, tremurau înfiorate de doruri tainice.

Din când în când vărsau din senin lacrimi de aur. Prin liniștea serii deslușai armonia valurilor plătitoare, pe cari Argeșul le mâna mereu departe, mai departe, în fermecătoare fanfară de uade.

CAPITOLUL XIV.

Doamna Despina își aștepta fetele cu nespuse nerăbdare, să sosească pe azi, pe mâine. Dorul și dragostea de mamă o îndemneau uneori să presupună nenorocite în-

tâmplări în lungile lor străbateri de drumuri. Singura încredere în Pronia suprafirească îi umplea mereu inima de dulce și mângâitoare nădejde, — care, ca o rază blândă și limpede de soare, îi zvântura norii tristeții din sufletu-i zbuciumat de atâtea negre frământări.

În clipe de singurătate, de dornică așteptare, se mai lua cu zilele dulci și calde de primăvară, cu zâmbetul întineritei naturi, cu doimirile dragi ale păsărilor ori cu alinarea oacheșelor flori din grădină. Dar nimic nu-i putea umplea golul din suflet, pe care îl simțea pe urma fetelor duse, pe cari le iubea ca ochii din cap.

În Sibiu, în acel furnicar de străini, în acel învălmășag de graiuri străne și de obiceiuri necunoscute, doamna simți un dezgust nelchiphuit de a închiega cunoștinți cu astă lume nouă.

Restul zilei și-l petrecea în deplină retragere de lume, îndeletnicindu-se, pe lângă treburile casnice, cu citirea „*Vieților Sfinților*“, cu închinarea „*Acatistului*“ Prea sf. Născătoare de Dumnezeu, cu bateria mătaniilor pela Icoane și cu cucernica și evlavioasă răsândire a vecinicilor adevăruri. Dezgustul de lume adesea o îndemna, ca după ce-și va fi măritat copilele, să zică rămas bun deșertăciunilor vieții și să ne închidă în chilia unei sihăștrii, să-și mântuie restul zilelor în cea mai tăcută liniște și pace întru Domnul.

(Va urma.)

Mutul.

Pe-atunci era iarnă. Noianul fulgilor de zăpadă se cernea domol, și creștele cărunte ale arborilor se scuturau în bătaia vântului. Searele parcă uitase să mai răsară... Dintr'odată fulgii se răriră, și amestecați cu picuri de ploaie rece, cădeau mereu...

„Pe ulița strimță trecea albastru de frig... Li clănțneau dinții în gură și perii i-se ridicau pe cap... Intregă îmbrăcămintea-i era un surtuc petecit, — uitat de Dumnezeu — o pereche de pantaloni rupți și o chivără unsuroasă, care-i acoperea vârful capului. Era mut...”

Când l-am întâlnit își întinse mâna, borborosind ceva neînțeles, și-și pironi privirea plină de duioșie în ochii mei... Un fior îmi străbătu tot trupul, și fără să vreau din ochii mei se scurse o lacrimă... I-am dat un ban și m'am depărtat...

Îmi răsărea mereu în cale icoana bietului mut și arsura lacrimii e mai simțeam pe obraz...

Doamne, cu câte ființe ai mai mult pe lume!...

* * *

Și vremea trece, pierzându-se în zarea întunecată a trecutului...

E ziua de Crăciun...

Pe aceeași stradă, acelaș mut...

Avea însă ceva nou: în mână un toiag, iar în spate o haină mai mare, încinsa peste mijloc cu o ată de lână; și mai avea ceva — nu chiar așa de nou: — degetele picioarelor ieșite prin crepăturile papucilor rupți... Erau roșii și înghețate... — poate nici nu le mai simțea...

Vedea cum colindătorii se opresc înaintea ușilor și colindă, iar în schimb primesc colac, crețari, ori alte celea... și i-se topiau ochii privind... Cine știe de când nu mân-

case?!... Se opri din întâmplare înaintea unui birt... și... începu... Glasul — ce e drept — nu-i era așa de plăcut; în mulți stărnea râsul, căruia îi urma compătimirea... mila...

În prag apăru birtașul roșu de mânie, și începu să-l dojenească pe un glas strein, încruntând din sprâncene și strângând din pumni cu putere... Mutul întinse mâna, și în limba sa îi cerșea mila, înaintând spre el. Iritat birtașul îl lovă de guler și-l împinse odată bine, încât căzu bietul ca un snop, pe ghița trotoarului... În urma lui birtașul izbi ușa și se pierdu înjurând în ceața fumului de țigară...

Se sculă apoi îngânând ceva... Pe față-i curgeau șiroaie de lacrimi... și porni mai departe cu sufletul sfâșiat de amar...

În jurul lui se adunară o mulțime de copii... Îl înconjurară, ștregarii, și începură a-l batjocori. Unul din ei, mai îndrăzneț, îi puse o piedecă și-l îmbrânci, iar mutul căzu, strivindu-și nasul... Sângele-i curgea vale... și haina toată-i era numai sânge...

Băieții se depărtară răsând...

Zăpada conțeni... Era spre seară... În apus soarele își arată icoana, prin desisul norilor de plumb se strecurară câteva graze palide... reci... Din strașinele casei picurau regulat... rar... picurii galbini, ca dintr'o geană căruntă...

În locul unde căzuse mutul, zăpada era înroșită de sânge... Era aceasta ziua de Crăciun?!... Da... da... se poate...

Doamne, cu câte ființe ai mai mult pe lume!...

Hamlet.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 60 fl. plus 10 fl. porto

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Nr. 45—1912.

(58) 3—3.

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Milășel, prin această se recerecă să-și înainteze ofertele în scris, însoțite de cautiunea de 600 cor. adecă șese sute coroane, la oficiul parohial, cel mult până în 21 April st. n. la 10 ore a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre această lucrare și anume: formulariul de spese și planul aprobat de Preaveneratul Consistor Metropolitan, la 2 Martie 1912 sub Nrul 1354, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. Curatorul bisericesc își rezervă dreptul de alegere dintre minusoferenți.

Kisnyulas (Milășel u. p. Mezőcsávás) la 3 Aprile 1912.

Vasile Harșan,

Ludovic Graur,

paroh gr.-cat.

curator prim.

**PICURII DE STOMAC
ai lui BRÁDY**

mai înainte „Picurii de Mariacell”

s'au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincios în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirei, sunt fără păreche în a îndrepta stricarea stomacului, arsurile de stomac, constipația, durerile de cap și destomac, greața, amețeala, insomnia, colica, anemien (lipsa de sânge), gălbeneala șcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1'60 cor., mică — '90 fil., 6 sticle 5'40 cor., 3 sticle mari 4'80 cor., ce se trimite franco, dacă prețul lor se anticipează.

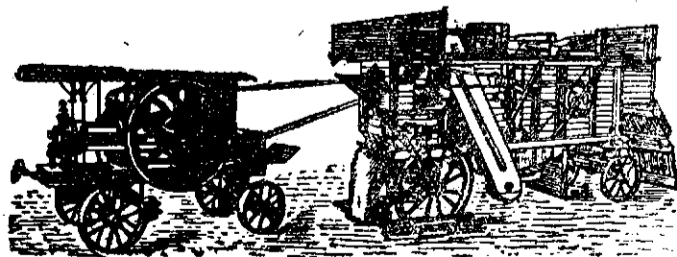
Apoteca lui K. BRÁDY la „Magyar Király” în Viena, I. Fleischmarkt 2 Depot 5.

(23) 7—12

NOUĂ FIRMĂ ROMÂNEASCĂ.

IOAN V. FÊT

BUDAPESTA, Nagymező-utca 36. 1/2

Motoare cu benzin, aleu brut și gaz, de la 3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: **Trecătoare cu motor**, mânaj și mâna, pluguri, grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. **Mori**, **Mașini de sămănat cu mâna**, cari în urma ieftinătății, precisiunii și manșării ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, catalog ilustrat și preliminar la dorință gratis și franco.

(55) 5—20

Atragem atențiunea

la pepiniera „Domeniului românesc din Bobalna“ lângă Orăștie, a cărui proprietar e *Dr. Aurel Vlad*, unde se află de vânzare pentru primăvara anului curent un (1) milion

altoi de vie americană,

cu calitățile (soiurile) cele mai distinse pentru vin și masă, pe lângă celea mai moderate prețuri. — Viță americană cu și fără rădăcină, și ochiuri pentru altoit din toate varietățile (soiurile) încă se află de vânzare.

Fiind pepiniera noastră bine îngrijită, n-a fost atăcată de peronosporă, altoii sunt dezvoltati la perfecție. Pentru altoii liferati din pepiniera noastră garantăm, că soiurile sunt curate.

La cerere să trimită *franco și gratis* catalogul despre altoi de vițe cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii

Proprietarii de vii să se adreseze cu încredere deplină la (19) 31-45

Administrația „Domeniului din Bobalna“

Bálna u. p. Szászváros.

A apărut: *Elemi Népiskola Ertesítő Könyvecske* — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fl. + 10 fl. poștă
Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Bálsfalva.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afacere de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

(1) 16—52.

Români replantativă viile cu altoi de la firmă Română!

„MUGURUL“

însoțire economică Elisabetopol—Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)

Altoi de vie!

Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri soiuri de vin de masă.

Viță americană cu și fără rădăcină, Ochuri de altoit,
Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

≡ **trei (3) milioane.** ≡

Școlile noastre de altoi n-au fost atăcate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată.

La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 48—?

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig, asig. de dește și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apadute.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.324.301-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	} fec	119.889.992—
	} viață	11.020.366—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.423.317—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(B. 38—9